

Joaquim Muntané: "Cada municipi ha de reflexionar sobre quin és el seu paper en el sistema agroalimentari"

30/10/2017 - 12:11

ALBERT
PUNSOLA

(AUTOR/ALBERT-

PUNSOLA-44)

Periodista

Joaquim Muntané és ambientòleg i geògraf. Especialitzat en sistemes alimentaris i municipalisme, és col·laborador de la Revista Soberanía Alimentaria, Biodiversidad y Culturas i president de l'Associació Catalana de Ciències Ambientals. Forma part de l'equip de treball que va dinamitzar el procés participatiu Llaurant Barcelona (<http://llaurantbarcelona.info/>), sobre la política alimentària de la ciutat. Més recentment, l'equip de Llaurant Barcelona realitza una assessoria tècnica a l'Ajuntament de Barcelona en matèria d'alimentació, i participa com a expert en el projecte MADRE sobre agricultura urbana i metropolitana a la Mediterrània. L'entrevistem per saber més sobre l'Aplec d'agricultura urbana celebrat aquesta setmana a Barcelona i sobre la trobada Apleking, on s'han compartit experiències internacionals en agricultura urbana i col·lectius vulnerables.

Barcelona ha acollit la 4a edició de l'Aplec d'agricultura urbana del 23 al 28 d'octubre. Qui l'ha promogut i amb quina finalitat?

La iniciativa està impulsada per la cooperativa Tarpuna (<http://tarpunacoop.org/%8D>), amb el suport de diverses institucions públiques. L'aplec està pensat per donar a conèixer l'agricultura urbana, intentar promoure la reflexió sobre aquest fet, i compartir experiències.

"L'Apleking s'inclou en el marc del projecte MADRE i els seus objectius: compartir experiències i generar reflexions comunes entre els territoris de la regió europea Mediterrània en relació a l'agricultura peri-urbana i metropolitana "

Quins han estat els principals esdeveniments de l'Aplec?

Durant la setmana s'han fet un seguit de xerrades i presentacions. El nucli més important d'actes dins l'Aplec s'ha concentrat el dissabte 28 d'octubre, amb una bicicletada per diferents horts urbans de la ciutat. També s'ha muntat un seguit de parades, un mercat i s'ha fet una paella social.

La novetat d'aquesta edició ha estat l'Apleking,

una trobada internacional amb les aportacions de representants de diverses ciutats. També hi ha participat l'Àrea Metropolitana de Barcelona amb un projecte europeu relacionat amb l'agricultura urbana i periurbana que es diu **MADRE** (<http://www.amb.cat/web/amb/actualitat/noticies/detall/-/noticia/projecte-madre/6402146/11696>).

L'Apleking ha estat la primera trobada d'una sèrie de sis que es desenvoluparan durant el propers mesos que reuneixen a representats d'algunes àrees metropolitanes europees. Cada una d'aquestes trobades estarà centrada en un tema i la que s'ha celebrat ara s'ha focalitzat en agricultura metropolitana i periurbana i innovació social.

Podries explicar-me els projectes que s'han presentat en aquesta trobada internacional?

La trobada s'inclou en el marc del projecte MADRE i els seus objectius: compartir experiències i generar reflexions comunes entre els territoris de la regió europea Mediterrània en relació a l'agricultura peri-urbana i metropolitana. S'ha enfocat especialment a qüestions relacionades amb la innovació social.

L'Apleking ha inclòs un espai de presentacions breus de projectes per part de totes les àrees metropolitanes participants: Tirana, Bolonya, Tessalònica, Marsella, Montpeller i Barcelona, que tenien aquest doble component de ser projectes relacionats amb l'alimentació i de tenir un component d'innovació social o d'atenció especial als col·lectius vulnerables.

La majoria dels projectes presentats tenien relació amb horts comunitaris, però amb moltes diferències (des de la creació d'un hort a l'entrada d'una estació de tren, a Marsella, fins a la rehabilitació d'un antic campament militar als afores de Tessalònica), i també altres tipus de projectes, com xarxes de producció i comercialització, iniciatives d'empoderament comunitari vinculat a accions de sensibilització sobre l'alimentació, etc.

A més, la trobada va incloure també la visita de tots els assistents internacionals al municipi de Badia del Vallès, on s'estan desenvolupant diversos projectes de dinamització comunitària a través de l'alimentació.

I que ens pot servir d'inspiració del compartit a l'Apleking?

Probablement el més interessant de la celebració de l'Apleking és la possibilitat d'haver conegut a persones i projectes d'altres regions mediterrànies, i haver pogut corroborar que, malgrat les especificitats de cada territori, molts dels reptes als que s'enfronten els projectes relacionats amb l'agricultura urbana i peri-urbana són comuns, com poden ser-ho també part de les respostes.

Veure que es tracta d'un tema que és present i està en clar creixement a totes aquestes ciutats pot contribuir a impulsar els projectes en marxa i fins i tot a crear-ne de nous, a la vegada que l'intercanvi de coneixements ha dotat als participants d'idees concretes sobre com garantir la viabilitat dels projectes en qüestió.

Com valora l'edició d'enguany de l'Aplec d'agricultura urbana?

L'Aplec es consolida com un esdeveniment de referència en aquest tema, que a més s'ha enriquit especialment amb aquesta trobada internacional.

"La sobirania alimentària és el dret dels pobles a disposar d'una alimentació sostenible, segura i culturalment adequada"

Quina és la diferència entre sobirania alimentària i seguretat alimentària?

La sobirania alimentària és el dret dels pobles a disposar d'una alimentació sostenible, segura i culturalment adequada. És una proposta política, amb un marcat component ideològic, que es

relaciona amb la capacitat de decisió de les comunitats sobre la seva alimentació. La sobirania alimentària sempre va associada a reivindicacions socials específiques de cada territori. En canvi la seguretat alimentària té un component més científic que es focalitza en les condicions objectives de proveïment d'aliments.

En un país com en el nostre, la sobirania alimentària té una dimensió utòpica o realista?

La sobirania alimentària no s'ha d'entendre amb uns límits molt marcats. Per mi cal veure-la com un conjunt de reivindicacions que ens permeten avançar cap a un model alimentari més just i sostenible. En el cas de Catalunya, en la circumstància actual, hi ha certs tipus de reivindicacions que no tenen sentit com una alternativa factible, però això no invalida la proposta de la sobirania alimentària de

treballar amb l'objectiu d'anar recuperant el control de la nostra alimentació. La sobirania alimentària no s'ha de contemplar tant com un punt final on hem d'arribar, sinó com un procés continuat on anem construint aquesta realitat.

Per què els horts urbans són un fenomen que creix arreu d'Europa?

Penso que el fet de cultivar i produir aliments a la ciutat encaixa cada vegada més amb la necessitat creixent de les persones de trobar espais de contacte amb altres persones, i d'una socialització que permeti compartir idees, afinitats, i projectes.

Barcelona té una xarxa d'horts urbans des de fa anys. Com valora aquesta xarxa en si mateixa i també en relació al que altres ciutats han fet?

L'impuls de Barcelona en aquest camp és evident i cal posar-lo en valor com una experiència molt positiva. Penso també que hi ha encara molt camí per recórrer i que les possibilitats de desenvolupament són molt importants. Moltes ciutats del nord d'Europa ho exemplifiquen amb les seves iniciatives, però més a prop Madrid també s'està convertint en un referent molt interessant, amb projectes molt ben articulats.

¿La gran compacitat i densitat de la ciutat dificulta d'alguna manera aquest desenvolupament?

Efectivament, Barcelona és molt compacta per bé i per mal. No hi ha dubte que la compacitat ha evitat una expansió desorbitada sobre el territori. Però també és veritat que aquest fet podria limitar les possibilitats de trobar espais disponibles per desenvolupar l'agricultura urbana. Es pot donar el cas, de vegades, que algun espai que podria ser útil per aquesta finalitat es reclami per altres finalitats socials igualment importants. De tota manera, no crec que ara mateix aquest tipus de situacions siguin gaire freqüents. En qualsevol cas, aquesta qüestió ens obliga a pensar no solament en el centre urbà sinó en termes d'àrea metropolitana.

L'àrea metropolitana fa dècades que ha vist créixer en el seu territori una agricultura periurbana no reglada per ningú més que per la iniciativa de persones individuals. ¿Caldria ordenar aquest tipus d'agricultura o seguint aplicant un *laissez faire* tal com ha estat el criteri prevalent fins ara?

És realment una qüestió molt complexa. Quan s'intenta "posar ordre" als horts en precari en aquests llocs perifèrics, i de vegades fins i tot marginals, no es pot negar que apareixen algunes contradiccions perquè l'activitat, vàlida en sí mateixa, potser no es fa en el lloc més adequat. Jo crec que els municipis

"La falta de regulació és allò que amenaça més el futur de l'agricultura periurbana. Si la regulació es fa des d'una visió que compregui les virtuts que comporten aquestes iniciatives, sempre serà possible trobar una solució"

amb aquest tipus d'iniciatives, malgrat la complexitat, no s'han d'inhibir a l'hora de buscar una normativa adequada que permeti a aquests projectes ser viables. Més encara, diria que precisament és la falta de regulació allò que amenaça més el seu futur. Si la regulació es fa des d'una visió que compregui les virtuts que comporten aquestes iniciatives, sempre serà

possible trobar una solució. Crec que la millor manera d'enfocar-la és a través d'una anàlisi cas per cas. En els temes alimentaris no hem de perdre mai la visió de conjunt, però les respostes han de ser sempre específiques.

A banda de l'agricultura informal periurbana, creu que els municipis haurien comprometre's més en general amb l'agricultura urbana?

Penso que cada ciutat o municipi ha de fer una reflexió sobre el seu paper en el sistema agroalimentari -de la producció al consum- en el qual es troba. Aquest ha de ser un primer pas positiu d'entrada. Si aquesta reflexió s'acompanya d'una visió clara a favor de la sobirania alimentària o de la transició cap a sistemes alimentaris més sostenibles i justos, qualsevol iniciativa de l'administració local anirà en la bona direcció. La sensibilitat respecte a aquesta qüestió està augmentant com ho exemplifiquen la signatura per part d'alcaldes i alcaldesses de tot el món del [Pacte de política alimentària urbana de Milà](http://www.foodpolicymilano.org/wp-content/uploads/2015/10/Milan-Urban-Food-Policy-Pact-_SPA.pdf) (http://www.foodpolicymilano.org/wp-content/uploads/2015/10/Milan-Urban-Food-Policy-Pact-_SPA.pdf) o la [Carta per una sobirania alimentària dels nostres municipis](http://www.economiasolidaria.org/files/CARTA_PER_UNA_SOBIRANIA_ALIMENTARIA.pdf) (http://www.economiasolidaria.org/files/CARTA_PER_UNA_SOBIRANIA_ALIMENTARIA.pdf). Aquests documents fan evident el compromís de molts municipis i alhora esperonen a d'altres a participar-hi.

¿Quina relació hi ha entre l'agricultura urbana i la mitigació de la pobresa i de les desigualtats?

Un dels aspectes més rellevants d'aquest fenomen, i en concret dels horts urbans, és que vinculen l'aspecte estrictament agrícola amb un treball que -en els casos que es fan amb projectes comunitaris- ajuden a construir nous lligams socials, facilitant a col·lectius vulnerables els aliments que ells mateixos contribueixen a produir. Aquests espais també ajuden a moltes persones que es troben en dificultats a sentir-se còmodes i estar envoltats de veïns i veïnes amb qui poden compartir el seus problemes. I tot plegat pot ajudar a reduir les desigualtats sens dubte.

"Llaurant ha servit per obtenir una perspectiva de la situació de la ciutat i el seu entorn metropolità en aquest camp i per marcar les línies mestres que ja regeixen l'actuació municipal en qüestions alimentàries. Els resultats d'aquesta política es començaran a veure clarament el 2018"

Vostè ha participat en el projecte Llaurant Barcelona. Ens podria fer cinc cèntims d'aquesta iniciativa?

Ha estat una iniciativa promoguda per l'ajuntament de Barcelona de fer una diagnosi, acompanyada d'un procés participatiu, sobre quina hauria de ser la política alimentària de la ciutat. El procés ha durat dos anys. Es va tancar a finals de l'any passat i ha comportat la realització de diverses trobades, tant amb la societat civil

com amb agents econòmics privats. Ha servit per obtenir una perspectiva de la situació de la ciutat i el seu entorn metropolità en aquest camp i per marcar les línies mestres que ja regeixen l'actuació municipal en qüestions alimentàries. Els resultats d'aquesta política es començaran a veure clarament el 2018.

Com veu el paper dels edificis en el desenvolupament de l'agricultura urbana?

L'agricultura en cobertes, la vertical, i altres modalitats semblants, constitueix un conjunt d'iniciatives molt interessants que cal estudiar en profunditat. A banda de la producció d'aliments, compleixen funcions ambientals, climàtiques i estètiques molt evidents. Cal fer, però, una reflexió important més àmplia: no es pot plantejar de manera seriosa l'abastament de Barcelona amb l'agricultura feta dins la ciutat. Socialment, ens cal entendre que l'alimentació de les grans ciutats està vinculada als espais productius agraris de l'entorn immediat de la ciutat i espais rurals una mica més allunyats. No podem pensar en l'alimentació d'un municipi sense mirar més enllà.

Tots sabem que, en el cas de la millora gestió dels residus, l'educació de les noves generacions ha jugat un paper decisiu. ¿Creu que en el cas dels aliments ens caldria fer un esforç educatiu semblant a fi d'obtenir un resultat equivalent més enllà del 2020?

Avui dia les generacions més joves, però també la gent més gran, tenen bastant clar què són els aliments ecològics, què impliquen, i saben que és una opció que està a l'abast. Es pot afirmar que fa uns anys aquesta era una opció minoritària. Per tant en poc temps les visions poden canviar més del que pensem. L'alimentació ecològica és un punt de partida interessant que permet generar noves reflexions que ens condueixin a l'agricultura urbana i la sobirania alimentària. Aquesta pot ser una manera molt interessant de transcendir la dicotomia entre urbà i rural que ha dominat tant de temps el pensament. És un repte educatiu molt important per a la sostenibilitat que hem d'afrontar durant els propers anys.

Fotografies de l'Aplec d'Agricultura Urbana 2017

Categories: [Agricultura](/categories/agricultura) (/categories/agricultura) [Ecològic](/categories/ecologic) (/categories/ecologic)

Etiquetes: [Agricultura urbana](/etiquetes/agricultura-urbana) (/etiquetes/agricultura-urbana)
[sobirania alimentària](/etiquetes/sobirania-alimentaria) (/etiquetes/sobirania-alimentaria)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/joaquim-muntane-cada-municipi-ha-de-reflexionar-sobre-quin-es-el-seu-paper-en-el-sistema>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/joaquim-muntane-cada-municipi-ha-de-reflexionar-sobre-quin-es-el-seu-paper-en-el-sistema>)

Relacionats

Notícia

L'agricultura urbana, una alternativa viable (/noticia/lagricultura-urbana-una-alternativa-viable)

(/noticia/lagricultura-urbana-una-alternativa-viable) Imatge d'uns horts socials a Cornellà de Llobregat. Font: Xarxasost

L'agricultura urbana pot ser una alternativa viable i fins i tot més productiva que les finques rurals, segons un informe de la FAO, i més

encara si es considera el benefici social i de salut que aporta, segons els experts.

Article

Paris construeix l'hort urbà més gran del món (/article/paris-construeix-lhort-urba-mes-gran-del-mon)

Produirà 1.000 quilos de fruites i verdures al dia en temporada alta

(/article/paris-construeix-lhort-urba-mes-gran-del-mon)

L'hort urbà més gran del món ocuparà el terrat d'un dels pavellons del parc d'exposicions de Paris Expo

Porta de Versailles.

Notícia

Ciutats més sostenibles amb agricultura urbana (/noticia/ciutats-mes-sostenibles-amb-agricultura-urbana)

Del 14 al 20 d'octubre se celebra a Barcelona una nova edició de l'Aplec d'agricultura urbana

(/noticia/ciutats-mes-sostenibles-amb-agricultura-urbana)

Els horts són claus per connectar la natura a la ciutat, i per fer de les urbs espais més

sostenibles. Horts que miren al cel des dels terrats de la ciutat, espais naturalitzats de biodiversitat entre cases i carrers, racons comunitaris per compostar les restes de menjar. Al voltant d'aquests elements la cooperativa Tarpuna, organitza una nova edició de l'Aplec d'agricultura urbana.

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**<http://www.diba.cat>[Arxiu \(/arxiu\)](#)[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](#)[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](#)[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](#)[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)[Contacte \(/formulari/contacte\)](#)[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)[https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888\)](https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888)[http://www.twitter.com/xarxasost\)](http://www.twitter.com/xarxasost)[http://youtube.com/xarxasost\)](http://youtube.com/xarxasost)[\(rss.xml\)](#)